

PRIORITEIT BIJ GROENE PERZIKBLADLUIS

COSUN VRAAGT ONTHEFFING INSECTICIDE

NOG GEEN SCHADEDREMPELS

Insecten eisen aandacht bietenteler

Neonicotinoïden mogen definitief niet meer gebruikt worden in suikerbieten. Telers zullen hun bieten op een andere manier tegen insecten moeten beschermen.

Door Luuk Meijering

Als gevolg van het verbod op gebruik van neonicotinoïden in pillenzaad in suikerbieten moeten telers wat anders bedenken om hun bieten tegen schadelijke insecten te beschermen.

Speciaal pillenzaad met een neonicotinoïde dat tot dit jaar in de bietenteelt toegelaten was, beschermde de bieten 'automatisch' tegen een groot deel van de schadelijke insecten. In 2018 was bijna 90% van het bietenzaad behandeld, op klei wat meer en op de noordelijke lichte gronden wat minder.

Bietentelers hadden voor teeltseizoen 2019 wel de mogelijkheid om voor pillenzaad met het insecticide Force te kiezen. Dat werkt echter alleen op bodeminsecten en is daarop bovendien minder effectief.

Voorkomen van schade vraagt dus extra aandacht van de bietentelers. Allereerst is het handig om te weten welke schadelijke bodeminsecten in het perceel voor kunnen komen. Voor bieten gaat dat om bietenkever,

emelten, wortelduizendpoot, miljoenpoot, springstaarten en ritnaalden. Deze insecten komen vooral voor in de klei en lössgebieden, alleen op het Groningse Hogeland en de Friese kleigebieden speelt het wat minder. Per regio spelen weer andere insecten de hoofdrol (zie kaartje op de volgende pagina). Op de lichtere gronden kan na grasachtige voorvruchten schade verwacht worden door ritnaalden en emelten. Force werkt ten opzichte van het vorig jaar nog gebruikte Sombrero iets minder op ondergrondse bietenkevers en op springstaarten. De werking op wortelduizendpooten, miljoenpooten en emelten is gelijkwaardig.

Bietenkevers

De kans op bietenkevers op kleigronden is groot na suikerbieten of spinazie als voorvrucht. De kevers kunnen zich volgens IRS-onderzoeker Elma Raaijmakers tot wel 30 meter naast een perceel van vorig jaar verplaatsen ►

IRS-onderzoeker Elma Raaijmakers (midden) geeft teeltadviseurs uitleg bij een vergelijkingsziekteproef op WUR-proefboerderij Westmaas. Voorkomen van vergelijkingsziekte vraagt komend seizoen veel aandacht.

FOTO: IRS

Inzicht bodeminsecten door opspoelen

Door grondmonsters te nemen en deze op te spoelen, is vooraf vast te stellen of problemen verwacht kunnen worden. Dit kan eenvoudig door een paar liter grond op te spoelen in een emmer met water. Gebruik hiervoor een witte emmer, roer voorzichtig en laat deze vervolgens vijf minuten staan. Kleine bodeminsecten, zoals bietenkevers en springstaarten komen vanzelf boven drijven. Grotere bodeminsecten, zoals emelten, ritnaalden, wortelduizendpoten en miljoenpoten zijn te vinden door de opgeloste grond over een zeef (maaswijdte circa 1 millimeter) te spoelen.

Onkruidbestrijding in suikerbieten. Komend seizoen zullen bietentelers meer insecticiden gaan gebruiken.

FOTO: JAN WILLEM SCHOUTEN

zodat ook bij biet-naast-biet schade op kan treden. Uit IRS-onderzoek blijkt dat Force bij een matige druk van springstaarten prima werkt, maar dat bij een hogere druk de werking tekortschiet.

In zware kleigronden met een hoog organische stofgehalte zijn de aantallen springstaarten het grootst. Voor dit insect zijn Engels en Italiaans raaigras, luzerne, wikke en klaver risicovolle voorvruchten. Er zijn nog geen middelen toegelaten om een aanvullende behandeling tegen deze insecten uit te kunnen voeren. Bij de perceelkeuze moet daarom rekening gehouden worden met de insectendruk.

Schadedrempels in ontwikkeling

Alleen voor emelten zijn er schadedrempels, voor de meeste bodeminsecten zijn die er nog niet. Dat betekent dat nog niet aangegeven kan worden bij welke aantallen insecten het verstandig is om een alternatief gewas te zaaien. Het IRS wil komende jaren onderzoek doen om schadedrempels te bepalen.

Om insectenschade te voorkomen adviseert het IRS om de bieten niet te diep te zaaien, niet dieper dan twee centimeter, maar wel op vochtige grond. Hoe dieper de biet gezaaid, hoe langer het duurt voordat deze boven staat, hoe langer bodeminsecten de kans hebben schade

Schouten geeft geen vrijstelling voor Cruiser

Landbouwminister Carola Schouten houdt vast aan het verbod op het gebruik van neonics, al is er een landbouwkundige noodzaak voor de bestrijding van de bietenvlieg.

De minister wil wel meewerken aan een snelle vrijstelling voor een ander middel (niet gebaseerd op neonicotinoïden) dat kan worden ingezet voor de bestrijding van de bietenvlieg.

In een advies aan de minister

constateert de NVWA dat er met het huidige pakket aan middelen en maatregelen onvoldoende mogelijkheden zijn om de bietenvlieg te bestrijden. Op grond daarvan komt NVWA tot de conclusie dat er een landbouwkundige noodzaak is voor de vrijstelling van een middel om de bietenvlieg te bestrijden.

Cosun heeft daarom een nieuwe aanvraag voor een ontheffing ingediend bij de NVWA, zegt Gert Sikken,

directeur Agrarische Zaken bij Suiker Unie. "Dat betreft een insecticide voor een volveldsbespuiting dat is toegelaten in een aantal akkerbouwgewassen. Wij vragen een ontheffing om dat middel ook te mogen gebruiken in suikerbieten voor de bestrijding van risico-insecten, zoals de bietenvlieg en de bietenkever. We hopen dat de ontheffing er is aan het begin van de bietenteelt, zodat telers schade kunnen beperken."

In de roodgekleurde gebieden kunnen bodeminsecten op basis van grondsoort schade veroorzaken. In de witgekleurde gebieden kan na een grasachtige voorvrucht schade optreden door ritnaalden of emelten. Schade door bietenkevers is met name in Flevoland, Zuid-Limburg en het Zuidwesten te verwachten. Springstaarten daarentegen geven de voorkeur aan percelen met veel vers organisch materiaal in Zuid-Limburg, de rivierkleigebieden, het Oldambt en Noord- en Zuid-Holland. In Zuid-Limburg komen daarnaast ook miljoenpotten voor.

te veroorzaken. Nauwer zaaien om wegvallende planten te compenseren heeft geen zin omdat bodeminsecten vaak pleksgewijs schade veroorzaken.

Een tweede mogelijkheid om schade te voorkomen is de grond wat vaster neer te leggen. Bijvoorbeeld door twee keer een zaaibed te maken, ook al is het voor de structuur niet goed. In een vastere grond kunnen bodeminsecten zich minder makkelijk door de bodem verplaatsen. Het IRS-advies is om dat alleen te doen wanneer er veel bodeminsecten aanwezig zijn. Anders is het middel erger dan de kwaal.

Na opkomst

Omdat Force uit het pillenzaad alleen een contactwerking heeft en niet door de plant opgenomen wordt, werkt het niet tegen bovengrondse blad insecten. Bietenkever, bietenvlieg, groene perzikbladluizen, aardvlo, trips, zwarte bonenluis en rupsen zijn de belangrijkste insecten die bieten kunnen aantasten. De neonicotinoïden die tot vorig jaar gebruikt mochten worden, werkten tot zo'n tien weken na zaai. In die periode, globaal tot eind mei, waren de bieten beschermd tegen insectenvraat en was het niet nodig om in die periode een bespuiting met insecticiden uit te voeren. Schadedrempels voor bovengrondse insecten zijn wel ontwikkeld, maar omdat de bieten voordat het insecticide uitgewerkt was al flink ontwikkeld waren, waren bespuitingen zelden rendabel. Door het wegvallen van de vroege bescherming is er een grote kans dat nu wel met een insecticide

gespoten moet worden. Dat vraagt van telers veel meer aandacht om op tijd in te kunnen grijpen bij aantastingen. De prioriteit bij de insectenbestrijding in suikerbieten ligt bij het herkennen en beheersen van de groene perzikbladluis.

Terughoudend met pyrethroiden

Het IRS adviseert om terughoudend te zijn met het gebruik van allesdodende pyrethroiden. Deze hebben als nadeel dat ze ook de natuurlijke vijanden van luizen zoals lieveheersbeestjes en zweefvliegen doden. Het resultaat daarvan kan een sterke toename van het aantal bladluizen in het perceel zijn. De groene perzikbladluis is gevaarlijk vanwege het overbrengen van vergelingsziekte.

Uit een IRS-proef gedaan in 2018 bleek dat insecticiden wel werken om vergelingsziekte tegen te gaan, maar dat de werking wel minder was dan die van Sombrero in speciaal pillenzaad. Daar komt nog bij dat de populatie groene perzikbladluizen minder gevoelig wordt voor middelen uit de pyrethroiden-groep en de carbamaten-groep.

Het IRS werkt samen met Suiker Unie aan een nieuw waarschuwingssysteem voor vergelingsziekte. Met de komst van neonicotinoïden werd de bestaande waarschuwingdienst overbodig. Het IRS wil het nieuwe waarschuwingssysteem in mei operationeel te hebben. ■

FOTO: ELIMARAANJIMAKERS

Vreetschade aan een bietenplantje door een bietenkevertje. Dit insect kan zowel ondergronds als bovengronds schade veroorzaken.